TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. birželio 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje – Diskriminacijos dėl amžiaus draudimas – Direktyva 2000/78/EB – 3 straipsnio 1 dalies a ir d punktai – Taikymo sritis – Darbuotojų organizacijos renkamo pirmininko pareigos – Šios organizacijos įstatai, kuriuose numatyta, kad pirmininku gali būti išrinkti tik nariai, kuriems rinkimų dieną nėra suėję 60 arba 61 metai“

Byloje C-587/20

dėl *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas, Danija) 2020 m. lapkričio 6 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. lapkričio 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ligebehandlingsnævnet, veikianti A vardu,

prieš

HK/Danmark,

HK/Privat,

dalyvaujant

Fagbevægelsens Hovedorganisation,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai J. Passer, F. Biltgen (pranešėjas), N. Wahl ir M. L. Arastey Sahún,

generalinis advokatas J. Richard de la Tour,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. spalio 20 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: danų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Ligebehandlingsnævnet*, veikiančios A vardu, atstovaujamos *advokater* P. Ahlberg ir R. Holdgaard,

– *HK/Privat* ir *HK/Danmark*, atstovaujamų advokato J. Goldschmidt,

– *Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH)*, atstovaujamos advokato R. Asmussen,

– Graikijos vyriausybės, atstovaujamos N. Dafniou, I. Kotsoni, O. Patsopoulou ir E. Skandalou,

– Europos Komisijos, atstovaujamos L. Grønfeldt ir D. Martin,

susipažinęs su 2022 m. sausio 13 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 3 straipsnio 1 dalies a ir d punktų išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Ligebehandlingsnævnet* (Vienodo požiūrio komisija, Danija), veikiančios A vardu, ir konfederacijos *HK/Danmark* bei federacijos *HK/Privat* (toliau kartu – HK) ginčą dėl šios federacijos įstatų nuostatos, kuria kandidatams į federacijos pirmininkus nustatoma amžiaus riba.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2000/78 4, 5, 9 ir 11 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(4) Lygybės prieš įstatymą teisė ir teisė į apsaugą nuo diskriminacijos visiems asmenims yra visuotinė teisė, pripažįstama pagal Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims, Jungtinių Tautų pilietinių ir politinių teisių paktą, Jungtinių Tautų ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą bei Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, kurių šalimis signatarėmis yra visos valstybės narės. Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) Konvencija Nr. 111 draudžia diskriminaciją užimtumo ir profesinėje srityse.

(5) svarbu gerbti šias pagrindines teises ir laisves. Ši direktyva nepažeidžia asociacijų laisvės, įskaitant teisę kurti sąjungas su kitais asmenimis ir stoti į sąjungas savo interesams ginti.

<…>

(9) garantuojant visiems lygias galimybes, svarbiausia yra įsidarbinimas ir darbas, kurie ypač prisideda prie visapusiško piliečių dalyvavimo ekonominiame, kultūriniame ir socialiniame gyvenime bei jų galimybių realizavimo.

<…>

(11) diskriminavimas dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos gali pakenkti EB sutarties tikslų įgyvendinimui, ypač siekti pakankamai didelio užimtumo ir socialinės apsaugos lygio, gerinti gyvenimo lygį ir gyvenimo kokybę, siekti ekonominės ir socialinės sanglaudos bei vienybės, ir laisvo asmenų judėjimo.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnyje „Tikslas“ numatyta:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

5 Minėtos direktyvos 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 ir 4 dalyse numatyta:

„1. Neviršijant Bendrijai suteiktų įgaliojimų, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas:

a) įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą;

<…>

d) narystei ir dalyvavimui darbuotojų ar darbdavių organizacijose ar kitose organizacijose, kurių nariai turi tam tikrą profesiją, įskaitant tokių organizacijų teikiamą naudą.

<…>

4. Valstybės narės gali numatyti, kad diskriminaciją dėl negalios ar amžiaus reglamentuojančios šios direktyvos nuostatos nebūtų taikomos ginkluotosioms pajėgoms.“

Danijos teisė

6 *Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.* (*forskelsbehandlingsloven*) (Įstatymas dėl diskriminacijos draudimo principo – Nediskriminavimo įstatymas), iš dalies pakeisto 2004 m. balandžio 7 d. *Lov Nr. 253* (Įstatymas Nr. 253) ir 2004 m. gruodžio 22 d. *Lov Nr. 1417* (Įstatymas Nr. 1417), kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2000/78 (toliau – Nediskriminavimo įstatymas), 1 dalyje nustatyta, kad sąvoka „diskriminacija“ pagal šį įstatymą reiškia tiesioginę ar netiesioginę diskriminaciją, be kita ko, dėl amžiaus.

7 Nediskriminavimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Darbdavys negali diskriminuoti darbuotojų ar kandidatų į darbo vietas įdarbindamas, atleisdamas iš darbo, perkeldamas į kitas pareigas, paaukštindamas pareigas arba atlyginimo ir darbo sąlygų atžvilgiu.“

8 Nediskriminavimo įstatymo 3 straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatyta:

„3. Draudimas diskriminuoti taip pat taikomas visiems asmenims, kurie nustato taisykles ir priima sprendimus dėl galimybės užsiimti savarankiškomis profesijomis.

4. Draudimas diskriminuoti taip pat taikomas visiems asmenims, kurie priima sprendimus dėl narystės ar dalyvavimo darbuotojų ar darbdavių organizacijoje sąlygų, įskaitant tokių organizacijų teikiamą naudą.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

9 1948 m. gimusi A 1978 m. darbuotojų organizacijos HK vietiniame filiale buvo įdarbinta kaip profesinės sąjungos nuolatinė atstovė. 1980 m. ji buvo perkelta į nacionalinę konfederaciją. 1992 m. *HK/Service*, tapusios *HK/Privat*, federacijos kongrese ji buvo išrinkta pirmininko pavaduotoja, o 1993 m. – pirmininke. Vėliau ji buvo perrenkama kas ketverius metus ir šios federacijos pirmininkės pareigas ėjo iki 2011 m. lapkričio 8 d., kai, sulaukusi 63 metų, viršijo minėtos federacijos įstatų 9 straipsnyje numatytą kandidatavimo pirmininko rinkimuose, kurie turėjo vykti tais pačiais metais, amžiaus ribą. Šiame straipsnyje numatyta, kad pirmininku gali būti renkami tik tie nariai, kurie rinkimų dieną nėra sulaukę 60 metų, o po 2005 m. kongreso perrinktiems nariams ši riba padidinta iki 61 metų.

10 A pateikė skundą Vienodo požiūrio komisijai ir nurodė, kad buvo diskriminuojama dėl amžiaus. 2016 m. birželio 22 d. sprendimu ši komisija nusprendė, kad draudimas A dėl jos amžiaus dalyvauti *HK/Privat* pirmininko rinkimuose per 2011 m. kongresą prieštarauja Nediskriminavimo įstatymui, ir įpareigojo HK sumokėti A 25 000 Danijos kronų (DKK) (maždaug 3 400 EUR) žalos atlyginimą su palūkanomis.

11 Tas sprendimas nebuvo įvykdytas, taigi Vienodo požiūrio komisija, veikianti A vardu, pareiškė HK ieškinį *København byret* (Kopenhagos miesto teismas, Danija). Atsižvelgiant į tai, kad tame ieškinyje buvo keliami principiniai klausimai, jis buvo perduotas nagrinėti *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas, Danija).

12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jo nagrinėjamo ginčo baigtis priklauso nuo to, ar A, kaip politiniu pagrindu išrinkta *HK/Privat* pirmininkė, patenka į Direktyvos 2000/78 taikymo sritį, atsižvelgiant į tai, kad, į klausimą atsakius teigiamai, neginčijama, jog pagal šios federacijos įstatų 9 straipsnį ji yra tiesioginės diskriminacijos dėl amžiaus, prieštaraujančios šiai direktyvai, auka.

13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad A, kaip federacijos išrinkta pirmininkė, neturėjo darbuotojos statuso, kaip tai suprantama pagal *Lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer (funktionærloven)* (Įstatymas dėl teisinių santykių tarp darbdavių ir darbuotojų), t. y. nevykdė pareigų, kuriose ji būtų buvusi pavaldi vadovui, o atliko pasitikėjimu grįstas politines pareigas ir buvo atsakinga prieš ją išrinkusį *HK/Privat* kongresą. Šios pareigos taip pat reiškė, kad ji privalėjo laikytis konfidencialumo pareigos. Vis dėlto jos, kaip pirmininkės, funkcijos apėmė tam tikrus profesinei veiklai būdingus aspektus.

14 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad A, kaip *HK/Privat* pirmininkė, buvo atsakinga už bendrą šios federacijos valdymą, jos politikos profesinėse asociacijose nustatymą, kolektyvinių susitarimų sudarymą ir atnaujinimą ir jų laikymosi užtikrinimą. Be to, ji įgyvendino šios federacijos kongreso ir vadovaujančiojo biuro sprendimus, taip pat *HK/Danmark* vadovaujančiojo biuro, kuriam ji irgi priklausė, sprendimus.

15 Dėl A įdarbinimo sąlygų prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nurodo, kad pagal A pasirašytą 2009 m. spalio 27 d. „į pareigas renkamų asmenų sutartį“ ji buvo įdarbinta *HK/Privat* visu etatu ir nevykdė jokios kitos veiklos. Ji gaudavo mėnesinį atlyginimą, atitinkantį tam tikrą valstybinio darbo užmokesčio pakopą. Taip pat jai buvo taikomas ne kolektyvinis susitarimas, o HK įstatai. Be to, jai buvo taikomas Įstatymas dėl mokamų atostogų.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad Teisingumo Teismas nėra tiksliai apibrėžęs Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punkte vartojamų sąvokų „įsidarbinimas“, „savarankiškas darbas“ ir „darbas“ ir nėra priėmęs sprendimo dėl to, ar politiniu pagrindu išrinkti darbuotojų organizacijos darbuotojai patenka į šios direktyvos taikymo sritį.

17 Šiomis aplinkybėmis *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą aprašytomis aplinkybėmis asmuo, kuris politiniu pagrindu išrinktas darbuotojų organizacijos federacijos pirmininku, patenka į šios direktyvos taikymo sritį?“

Dėl prejudicinio klausimo

18 Visų pirma reikia priminti, kad net jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausimuose dėl išaiškinimo formaliai nurodė tik tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, ši aplinkybė netrukdo Teisingumo Teismui pateikti jam visų Sąjungos teisės aiškinimo aspektų, kurie gali būti naudingi sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar jis juos nurodė savo pateiktuose klausimuose. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas turi iš visos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos informacijos ir, be kita ko, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies atrinkti Sąjungos teisės klausimus, aiškintinus atsižvelgiant į pagrindinės bylos dalyką (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Caisse d’assurance retraite et de la santé au travail d’Alsace-Moselle*, C-769/18, EU:C:2020:203, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

19 Nagrinėjamu atveju prejudicinis klausimas susijęs su Direktyvos 2000/78 taikymo srities, nurodytos jos 3 straipsnio 1 dalies a punkte, taikymo sritimi. Vis dėlto, kadangi pagrindinė byla susijusi su tinkamumo tapti darbuotojų organizacijos pirmininku sąlygomis, negalima atmesti galimybės, kad šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies d punktas, kuris, be kita ko, susijęs su asmenų įsidarbinimu darbuotojų organizacijoje, taip pat taikytinas šiam ginčui.

20 Taigi reikia manyti, kad savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a ir d punktai turi būti aiškinami taip, kad darbuotojų organizacijos įstatuose numatyta amžiaus riba, taikoma renkant į šios organizacijos pirmininko pareigas, patenka į šios direktyvos taikymo sritį.

Dėl Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punkto

21 Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad ši direktyva, neviršijant Sąjungai suteiktų įgaliojimų, taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą.

22 Kaip matyti iš šio sprendimo 9 punkto, pagrindinėje byloje nagrinėjama *HK/Privat* įstatų nuostata; joje numatyta, kad į šią darbo vietą gali pretenduoti tik šios darbuotojų federacijos nariai, kurie jos pirmininko rinkimų dieną nėra sulaukę 60 metų arba tam tikrais atvejais 61 metų.

23 Neginčijama, kad tokios amžiaus ribos nustatymas yra „įsidarbinimo [šiose pirmininko pareigose] sąlyga“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punktą. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nacionalinės teisės normos, kuriomis nustatomas maksimalus įdarbinimo į darbą amžius, paveikia suinteresuotųjų asmenų įdarbinimo sąlygas, todėl laikytinos nustatančiomis priėmimo į darbą taisykles, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Salaberria Sorondo*, C-258/15, EU:C:2016:873, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

24 Kita vertus, HK ir *Fagbevægelsens Hovedorganisation*, 79 darbuotojų organizacijų konfederacija (toliau – FH), įstojusi į bylą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, mano, kad tokia pareigybė nepatenka į Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintas sąvokas „įsidarbinimas“, „savarankiškas darbas“ ar „darbas“. Visų pirma jos teigia, kad, išskyrus savarankiškai dirbančius asmenis, kurie bet kuriuo atveju nėra susiję su nagrinėjama pirmininko pareigybe, ši nuostata taikoma tik „darbuotojų“, kaip jie suprantami pagal SESV 45 straipsnį, pareigybėms ir kad pirmininko pareigybė negali būti kvalifikuojama kaip tokia.

25 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad Direktyvoje 2000/78 nedaroma nuorodos į valstybių narių teisę, siekiant apibrėžti „įsidarbin[imo], savarankišk[o] įsidarbin[imo] ar darbo sąlyg[ų]“ sąvoką. Iš vienodo Sąjungos teisės taikymo ir lygybės principo reikalavimų matyti, kad, kai Sąjungos teisės nuostatoje aiškiai nedaroma nuorodos į valstybių narių teisę, norint nustatyti šios nuostatos prasmę ir apimtį, jos reikšmė visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai (2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

26 Be to, kadangi minėtoje direktyvoje terminas „įsidarbin[imo], savarankišk[o] įsidarbin[imo] ar darbo sąlyg[os]“ neapibrėžtas, jis turi būti aiškinamas remiantis įprasta jo reikšme bendrinėje kalboje, kartu atsižvelgiant į kontekstą, kuriam esant jis vartojamas, ir teisės aktų, kuriuose jis įtvirtintas, tikslus (2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

27 Kaip išvados 32 punkte pažymėjo generalinis advokatas, iš bendro terminų „įsidarbinimas“, „savarankiškas įsidarbinimas“ ir „darbas“ vartojimo matyti, kad
Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punktas apima bet kokios profesinės veiklos pradėjimo sąlygas, nepriklausomai nuo jos pobūdžio ir ypatybių. Šiuos terminus reikia suprasti plačiai, kaip matyti palyginus įvairias šios nuostatos kalbines versijas ir jose vartojamas bendras sąvokas, kaip antai „erhvervsmæssig“ „beskæftigelse“, „ejercicio profesional“, „Erwerbstätigkeit“, „occupation“ ir „beroep“ – termino „darbas“ atitiktis atitinkamai danų, ispanų, vokiečių, anglų ir nyderlandų kalbomis.

28 Taigi, be to, kad minėtoje nuostatoje aiškiai nurodyta savarankiška veikla, iš terminų „įsidarbinimas“ ir „darbas“, suprantamų įprasta prasme, taip pat matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino apriboti Direktyvos 2000/78 taikymo srities tik „darbuotojo“ pareigomis, kaip tai suprantama pagal SESV 45 straipsnį, kuris pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją yra asmuo, tam tikrą laiką kito asmens naudai ir jo vadovaujamas vykdantis veiklą, už kurią gauna atlyginimą (šiuo klausimu žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Ministrstvo za obrambo*, C-742/19, EU:C:2021:597, 49 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

29 Be to, iš kitų Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punkto formuluotės elementų matyti, kad Direktyvos 2000/78 taikymo sritis apima ne tik „darbuotojų“, kaip tai suprantama pagal SESV 45 straipsnį, įsidarbinimo sąlygas. Taigi, remiantis šios pirmosios nuostatos formuluote, minėta direktyva taikoma „visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas <…>, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais“.

30 Pažodinį Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punkto aiškinimą patvirtina jos tikslai, iš kurių matyti, kad sąvoka „įsidarbin[imo] <…> ar darbo sąlyg[os]“, kuri apibrėžia šios direktyvos taikymo sritį, negali būti aiškinama siaurai (šiuo klausimu žr. 2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 39 punktą).

31 Pagal Direktyvos 2000/78 1 straipsnį, taip pat, kaip matyti iš jos pavadinimo, preambulės, turinio ir tikslo, šia direktyva siekiama nustatyti kovos su diskriminacija dėl, be kita ko, amžiaus „užimtumo ir profesinėje srityje“ bendrus pagrindus, siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą, suteikiant kiekvienam asmeniui veiksmingą apsaugą nuo diskriminacijos šiuo pagrindu (2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

32 Šios direktyvos 9 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad, garantuojant visiems lygias galimybes, svarbiausia yra įsidarbinimas ir darbas, kurie ypač prisideda prie visapusio piliečių dalyvavimo ekonominiame, kultūriniame ir socialiniame gyvenime bei jų galimybių realizavimo. Taip pat šiuo klausimu minėtos direktyvos 11 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad diskriminacija dėl, be kita ko, amžiaus gali pakenkti SESV tikslų įgyvendinimui, ypač siekti pakankamai didelio užimtumo ir socialinės apsaugos lygio, gerinti gyvenimo lygį ir gyvenimo kokybę, siekti ekonominės ir socialinės sanglaudos, taip pat vienybės ir laisvo asmenų judėjimo.

33 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Direktyva 2000/78 buvo priimta remiantis EB 13 straipsniu, po pakeitimo tapusiu SESV 19 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią Sąjungai suteikiama kompetencija imtis atitinkamų veiksmų, siekiant kovoti su diskriminacija, be kita ko, dėl amžiaus. Taigi šios direktyvos taikymo srityje sukonkretinamas šiuo metu Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 21 straipsnyje įtvirtintas bendrasis nediskriminavimo principas (2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 35 ir 38 punktai ir nurodyta jurisprudencija).

34 Taigi, kaip išvados 37 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Direktyva 2000/78 nėra Sąjungos antrinės teisės aktas, kaip antai toks, kuris grindžiamas, be kita ko, SESV 153 straipsnio 2 dalimi ir kuriuo siekiama apsaugoti tik darbuotojus, kaip silpnesnę darbo santykių dalį; jos tikslas – atsižvelgiant į socialinius ir visuomenės interesus, pašalinti visas diskriminacijos pagrindais grindžiamas kliūtis naudotis pragyvenimo šaltiniais ir įgyti galimybę prisidėti prie visuomenės gyvenimo darbu, neatsižvelgiant į teisinę formą, pagal kurią jis atliekamas.

35 Taigi, kadangi, kaip matyti iš šio sprendimo 15 punkte nurodyto sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, *HK/Privat* federacijos pirmininko pareigos yra reali ir efektyvi profesinė veikla, be kita ko, kiek tai susiję su darbu visą darbo dieną, už kurį mokamas mėnesinis darbo užmokestis, klausimas, ar galimybės įsidarbinti į tokią darbo vietą sąlygos patenka į Direktyvos 2000/78 taikymo sritį, nepriklauso nuo to, ar toks pirmininkas yra kvalifikuotas kaip darbuotojas, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 28 punkte primintą jurisprudenciją.

36 Be to, Teisingumo Teismui pateiktose pastabose HK ir FH tvirtina, kad minėtos galimybės įsidarbinti sąlygos nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, nes darbuotojų organizacijos, kaip antai *HK/Privat* federacijos, pirmininko pareigos yra politinės pareigos, kurias užimantį asmenį renka šios organizacijos nariai.

37 Vis dėlto šiems argumentams negalima pritarti.

38 Pirma, iš Direktyvos 2000/78 taikymo srities nepašalinamos sąlygos, susijusios su galimybe įsidarbinti arba dirbti, kai atitinkamas pareigas užimantis asmuo buvo į jas išrinktas. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad šios direktyvos taikymo tikslais konkretus įdarbinimo metodas nėra svarbus (šiuo klausimu žr. 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Asociația Accept*, C-81/12, EU:C:2013:275, 45 punktą).

39 Antra, iš Direktyvos 2000/78 nematyti, kad politinės pareigos nepatenka į jos taikymo sritį. Atvirkščiai, pagal jos 3 straipsnio 1 dalies a punktą ši direktyva taikoma tiek privačiam, tiek valstybiniam sektoriui ir „visoms veiklos rūšims“. Be to, pagal šią direktyvą valstybėms narėms leidžiama netaikyti joje nustatytos tvarkos tam tikrai profesinei veiklai ir atitinkama veikla joje nurodoma konkrečiai. Taigi minėtos direktyvos 3 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad diskriminaciją dėl negalios ar amžiaus reglamentuojančios šios direktyvos nuostatos nebūtų taikomos ginkluotosioms pajėgoms.

40 Be to, kaip išvados 48 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Direktyva 2000/78 siekiamas tikslas, primintas šio sprendimo 31–34 punktuose, negalėtų būti pasiektas, jei apsauga nuo diskriminacijos užimtumo ir profesinėje srityje būtų teikiama priklausomai nuo dirbant tam tikrą darbą vykdomų funkcijų pobūdžio.

41 Šio vertinimo nepaneigia per posėdį FH pateiktas argumentas, kad Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punkto taikymas darbuotojų organizacijos pirmininko pareigų rinkimams prieštarauja 1948 m. liepos 9 d. Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijos Nr. 87 dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo 3 straipsnio 1 daliai; joje nustatyta, kad darbuotojų ir darbdavių organizacijos turi teisę, be kita ko, visiškai laisvai rinkti savo atstovus.

42 Darbuotojų organizacijų teisė laisvai rinkti savo atstovus taip pat apima Chartijos 12 straipsnyje įtvirtintą asociacijų laisvę, kurios, kaip matyti iš Direktyvos 2000/78 5 konstatuojamosios dalies, ši direktyva nepažeidžia.

43 Vis dėlto, kaip išvados 59 punkte pažymėjo generalinis advokatas, profesinių sąjungų laisvė rinkti savo atstovus turi būti derinama su diskriminacijos užimtumo ir profesinėje srityje draudimu, kuris yra šios direktyvos dalykas, kaip Chartijos 21 straipsnyje įtvirtinto bendrojo nediskriminavimo principo, be kita ko, numatyto 1958 m. birželio 25 d. TDO konvencijoje Nr. 111 dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje, nurodytos minėtos direktyvos 4 konstatuojamojoje dalyje, išraiška.

44 Kaip matyti iš Chartijos 52 straipsnio 1 dalies, asociacijų laisvė nėra absoliuti ir gali būti nustatyti jos įgyvendinimo apribojimai, jeigu jie numatyti įstatymo ir nekeičia šios laisvės esmės, taip pat atitinka proporcingumo principą, t. y. jeigu jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrojo intereso tikslus arba reikalingi kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

45 Nagrinėjamu atveju taip ir yra. Konkrečiai kalbant, iš Direktyvos 2000/78 galintys kilti naudojimosi asociacijų laisve apribojimai yra numatyti įstatymo, nes tiesiogiai išplaukia iš šios direktyvos. Šie apribojimai nekeičia asociacijų laisvės esmės, nes jie taikomi tik siekiant Direktyvos 2000/78 tikslų, t. y. užtikrinti vienodo požiūrio principą užimtumo ir profesinėje srityje bei pasiekti aukštą užimtumo ir socialinės apsaugos lygį. Taigi jie pateisinami šiais tikslais (pagal analogiją žr. 2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 50 ir 51 punktus).

46 Tokiais apribojimais taip pat paisoma proporcingumo principo, nes draudžiamos diskriminacijos pagrindai išvardyti Direktyvos 2000/78 (kurios 3 straipsnyje apibrėžta jos taikymo sritis – tiek materialinė, tiek asmenų atžvilgiu) 1 straipsnyje, o kišimasis į naudojimąsi asociacijų laisve neviršija to, kas būtina minėtos direktyvos tikslams pasiekti, uždraudžiant tik darbuotojų organizacijos įstatus, kurie lemia diskriminaciją užimtumo ar profesinėje srityje (pagal analogiją žr. 2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 52 punktą).

47 Be to, iš Direktyvos 2000/78 kylantys naudojimosi asociacijų laisve apribojimai yra būtini siekiant užtikrinti teises užimtumo ir profesinėje srityje, kurias turi asmenys, priklausantys asmenų grupėms, kurias apibrėžia vienas iš šios direktyvos 1 straipsnyje išvardytų pagrindų (pagal analogiją žr. 2020 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI*, C-507/18, EU:C:2020:289, 53 punktą).

48 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad „įsidarbinimo [į darbuotojų organizacijos pirmininko pareigas] sąlygos“, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a punktą, patenka į šios direktyvos taikymo sritį.

Dėl Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies d punkto

49 Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies d punkte numatyta, kad ji taikoma, be kita ko, dalyvavimui darbuotojų organizacijoje.

50 Kaip išvados 52 punkte pažymėjo generalinis advokatas, tai, kad asmuo pateikia savo kandidatūrą darbuotojų organizacijos pirmininko rinkimuose, kaip ir išrinkto pirmininko pareigų vykdymas, yra tam tikras „dalyvavimo“ (įprasta šio žodžio prasme) tokioje organizacijoje būdas.

51 Toks aiškinimas atitinka Direktyvos 2000/78 tikslą sukurti bendrą kovos su diskriminacija, visų pirma dėl amžiaus užimtumo ir profesinėje srityje, pagrindą, taigi jos 3 straipsnyje pateiktos sąvokos, patikslinančios šios direktyvos taikymo sritį, negali būti aiškinamos siaurai.

52 Be to, reikia priminti, kad atsižvelgdamas į SESV 45 straipsnyje užtikrinamą laisvą darbuotojų judėjimą Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė, kad ši pagrindinė laisvė apima šių darbuotojų teisę būti renkamiems profesinių sąjungų organizacijų atstovais jų darbo vietos valstybėje. Taigi, kaip išvados 53 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies d punkte nurodyta šios direktyvos taikymo sritis perimta iš 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, 1968, p. 2;

2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15); jo 8 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad darbuotojas turi teisę būti renkamas į įmonės darbuotojų atstovavimo organus, o 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje (OL L 141, 2011, p. 1), kuris pakeitė Reglamentą Nr. 1612/68, 8 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad vienodos sąlygos darbuotojui tapti profesinių sąjungų nariu ir naudotis narystės teisėmis apima teisę užimti administracines arba vadovaujančias pareigas profesinėje sąjungoje.

53 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad darbuotojų organizacijos pirmininko veiklos vykdymas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, taip pat patenka į Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies d punkto taikymo sritį.

54 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2000/78 3 straipsnio 1 dalies a ir d punktai turi būti aiškinami taip, kad darbuotojų organizacijos įstatuose numatyta amžiaus riba, taikoma renkant į šios organizacijos pirmininko pareigas, patenka į šios direktyvos taikymo sritį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

55 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 3 straipsnio 1 dalies a ir d punktai turi būti aiškinami taip, kad darbuotojų organizacijos įstatuose numatyta amžiaus riba, taikoma renkant į šios organizacijos pirmininko pareigas, patenka į šios direktyvos taikymo sritį.

Parašai.